

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

3

Številka: 542-08/15-2/ EPA 967-VII
Ljubljana, 29. 3. 2016

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o partnerski zvezi (ZPZ) – druga obravnava

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 49. seji 24. 3. 2016 obravnavala Predlog zakona o partnerski zvezi (ZPZ), ki ga je po rednem postopku v obravnavo Državnemu zboru predložil poslanec Državnega zbora Jani Möderndorfer.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Osnovni namen predloga zakona je izenačitev pravnih posledic na osebnem in premoženjskem področju med partnerjema v istospolni življenjski skupnosti (partnerska zveza in neskljenjena partnerska zveza) s pravnimi posledicami, ki jih sicer veljavna zakonodaja predvideva za tovrstno skupnost dveh oseb različnega spola (zakonska zveza in zunajzakonska skupnost), kar je skladno tudi z usmeritvijo ustavno-sodne presoje vse od 2003.

Predlagatelj pojasnjuje, da predlog zakona predstavlja odziv na referendumsko zavrnitev Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-D), EPA 257-VII, in s tem ponoven, že večkratni poskus ureditve pravic, vezanih na partnersko zvezo dveh istospolnih oseb. Pri tem predlog zakona, v skladu z izraženo referendumsko voljo ljudstva, ne posega v urejanje družinskih razmerij oz. razmerij do tretjih oseb, med drugim tudi ne do otrok. Obstoj istospolne partnerske zveze in pravice, ki iz tega izhajajo, se namreč tokrat ureja v ločenem zakonu od zakona, ki ureja družinska razmerja, prav tako istospolnim parom s predlogom zakona ni dana pravica do posvojitve otrok ali oploditve z biomedicinsko pomočjo.

Komisija je bila seznanjena tudi z mnenjem Vlade Republike Slovenije, ki predlogu zakona ne nasprotuje. Pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je namreč oktobra 2014 dalo v javno razpravo predlog zakona z identično vsebino in ciljem, in sicer v vseh elementih izenačiti življenjsko skupnost moškega in ženske z življenjsko skupnostjo dveh oseb istega spola. Vlada RS pa vseeno opozarja na nekatere manjše pomanjkljivosti predloga zakona, in sicer na nezadovoljivo rešeno vprašanje vzpostavitve ustreznih podlag za vpis novih matičnih dejstev v matični register (nedorečenost novih izpisov iz matičnega registra); nedoslednost četrtega odstavka 4. člena predloga zakona (neupoštevanje obstoja registrirane istospolne partnerske skupnosti kot ovire za sklenitev partnerske zveze); neurejenost možnosti vpisa življenjske skupnosti dveh žensk ali dveh moških, sklenjene v tujini, v matični register (6. člen) ter na vprašanje ustrezne pravne podlage za vodenje podatka o partnerski zvezi in posredovanja tega podatka (nasprotuje splošnemu brezplačnemu posredovanju podatkov).

Vlada predlaga tudi razmislek o ustreznosti 6-mesečnega roka za uveljavitev zakona, če se bo izkazalo, da bi bilo treba spreminjati tudi Zakon o matičnem registru; podaljšanje roka, v katerem naj bi upravne enote po začetku uporabe zakona obvestile partnerje registriranih istospolnih partnerskih skupnosti o preoblikovanju registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo, ter razširitev seznama subjektov, ki so krajevno pristojni za vodenje postopka preoblikovanja registrirane partnerske skupnosti v partnersko zvezo (poleg upravnih enot, pri katerih je bila partnerska skupnost registrirana, tudi upravne enote, pri katerih je bila vpisana istospolna partnerska skupnost (za skupnosti, sklenjene v tujini)).

Komisija na podlagi pojasnil predlagatelja ugotavlja, da so na podlagi pripomb Vlade in Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora že v pripravi amandmaji, ki bodo odpravili izpostavljene nomotehnične pomanjkljivosti predloga zakona, zato slednjih ne problematizira.

Komisija se je seznanila tudi z mnenjem Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), ki predlogu zakona ne nasprotuje, ampak zgolj opozarja na ostale ureditve, ki jih bo prinesla izenačitev položaja partnerjev z zakonci oziroma zunajzakonskimi partnerji in ki niso omenjene v uvodu k predlogu zakona. Pri tem izpostavljajo možnost zavarovanja partnerja, posvojenega otroka drugega partnerja oz. pastorka kot ožjih družinskih članov (prvi odstavek 20. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)). V skladu s predlaganimi zakonskimi določbami bo možna tudi uveljavitev pravice do nadomestila plače za nego ožjega družinskega člana (otroka ali partnerja; 29. in 31. člen ZZVZZ). Pri tem ZZZS navaja, da je finančne posledice morebitnih novih odhodkov iz zdravstvene blagajne zaradi novo vzpostavljenih pravic težko oceniti, saj manjkajo ustrezni podatki za izračun (ni znano število istospolno usmerjenih oseb oz. partnerjev v (nesklenjeni) partnerski zvezi).

Komisija ugotavlja, da Zastopnik načela enakosti meni, da trenutna ureditev pravic oseb v istospolnih družinskih odnosih predstavlja sistemsko diskriminacijo spolnih manjšin v družinskem pravu. Pri tem opozarja na nujnost spoštovanja človekovih pravic v povezavi z Ustavo RS, mednarodnih pravnih aktov in prava EU (vrsta aktualnih določil v veljavni zakonodaji je v nasprotju z že znanimi sodbami mednarodnih sodišč, na primer glede omogočanja vstopa v najemno razmerje

neregistriranemu preživelemu istospolnemu partnerju; dostopa do obveznega zdravstvenega zavarovanja in komercialnega nezgodnega in zdravstvenega zavarovanja po zaposlenem partnerju itd.). Izpostavlja tudi dolžnost spoštovati, varovati in zagotavljati učinkovito uživanje pravice do enakega obravnavanja, mirnega družinskega življenja ter spoštovanja človekovega dostojanstva. Na podlagi vsega navedenega Zastopnik načela enakosti meni, da je sprejem obravnavanega predloga zakona nujen.

Komisija ocenjuje, da je po večkratnih poskusih urejanja pravic iz naslova partnerske zveze istospolno usmerjenih oseb v preteklih letih skrajni čas, da se uredi vsaj minimum pravic, ki bi jih morali kot sodobna demokratična družba urediti že zdavnaj.

Komisija predlog zakona vidi zgolj kot začetno, a nujno izhodišče za dokončno in celovito ureditev vseh pravic iz naslova partnerske zveze in nesklenjene partnerske zveze, torej tudi vseh tistih elementov družinskih razmerij, ki so v aktualnem predlogu zakona izpuščeni. Če ne drugače, se pričakuje, da bo enakost na tem področju postopoma uvedla sodna praksa, tudi na podlagi že napovedanih ustavnih presoj zakonodaje, povezane z različnimi življenjskimi situacijami (po nekaterih ocenah jih je od 70–100), v katerih se istospolno usmerjene osebe, v primerjavi s heteroseksualnimi osebami, znajdejo v neenakopravnem oziroma neenakem položaju.

Kot že ob obravnavi novele Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, komisija upa, da bosta vsebina in raven razprave o predlaganih zakonskih rešitvah ter sposobnost širokega družbenega dogovora za ureditev pravic istospolnih (nesklenjenih) partnerskih zvez pokazala na sposobnost sprejemanja drugačnosti, spoštovanja človekovih pravic in s tem višjo stopnjo zrelosti naše družbe.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije

V vednost:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Jani Möderndorfer, poslanec Državnega zbora